

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Lp Raivo Aeg
Justiitsminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 08.05.2020 nr 8-1/3102

Meie 05.06.2020 nr 1-8/368-1

Kriminaalmenetluse revisjoni II etapi väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks esitamine

Lugupeetud justiitsminister hr Raivo Aeg

Täname, et saatsite Eesti Advokatuurile arvamuse avaldamiseks kriminaalmenetluse revisjoni II etapi väljatöötamiskavatsuse (VTK).

Käesolevaga edastame Teile tähelepanekud väljatöötamiskavatsuse osas, millest mõned seostuvad ka probleemidega, millele Eesti Advokatuur oma esindaja kaudu revisjonikomisjonis on juba ka tähelepanu juhtinud.

1. Rahvusvahelise koostöö regulatsiooni struktuur KrMS-is

Praegune olukord, kus rahvusvahelise koostöö regulatsioon asub KrMS-i 19. peatükis, mis koosneb valdavalt ülamargetega normidest, on seaduse selgusele vastutöötav. Raskesti jälgitavaks on muutunud ka piirid erinevate regulatsiooni allikate puhul – EL koostöö või rahvusvaheline koostöö. Püüd säilitada seaduse senine struktuur lisades puuduolevat regulatsiooni järjekordselt 19. peatükki tooks ettenähtavalt kaasa täiendavaid normitehnilisi probleeme ja mõjuks halvasti seaduse selgusele. Kaaluda tasuks võimalust eraldi seaduse loomiseks.

2. Välisriigis mõistetud karistuse arvesse võtmine

Lisaks kriminaalmenetluse revisjoni II etapi komisjoni ettevalmistavas töös ja VTK-s juba väljendatule tuleks arvesse võtta Riigikohtu 20.05.2020 lahendit kriminaalajas nr 1-17-4942 ja sellega seonduvat Euroopa Kohtu otsust nr C-2/19 26.03.2020.

3. Välisriigi taotlusel jälitustoimingute teostamine Eestis

Praegune regulatsioon ei taga riivatud põhiõigustega isikute teavitamist Euroopa uurimismääruse ja õigusabitaotluste alusel teostatud jälitustoimingutest. Võib küll vaielda, kas

ja millises ulatuses võib ja peab teavitama Euroopa uurimismääruse ja õigusabitaotluste tõttu riivatud õigustega isikuid, kuid õiguslikule ebaselgusele peaks revisjoni II etapp siiski lahenduse leidma.

4. Puuduv regulatsioon seoses Euroopa Prokuratuuri (EPPO) määrusega

EPPO määrus ei reguleeri hulka küsimusi, mis on siseriiklikult olulised muuhulgas kaitseõiguse efektiivseks teostamiseks. Sellisteks näideteks on EPPO toimingute vaidlustamise kord, mis küll peaks algama kohtust, kuid mille aluste, sisu ja tähtaegade kohta puudub hetkel regulatsioon või mõtestatud seos KrMS-s sätestatud vaidlustamisvõimalustega. Pole selge ka see, millised uurimisasutused omavad pädevust tegutseda EPPO juhtimisel.

5. Rahvusvahelise koostööga kogutud tõendite lubatavus

Praegusel kujul on VTK-s sisuliselt analüüsimata riskid, mis seonduvad mitteformaalselt kogutud tõenditega. Puudub isegi mõistlik motiiv, miks peaks selliseid tõendeid, mis pole Euroopa uurimismääruse ega õigusabitaotluste tulemus, kriminaalmenetluses aktsepteerima või kuidas on olemasolev tõendite kataloog ja nende kogumise viisid ebapiisavad. Ainuüksi tõdemus, et „mitteformaalne tõendite kogumine on ressursisäästlikum kui formaalne“ pole tõsiseltvõetav. Tõendite kogumise ja edastamise viisil ning kriminaaltoimiku osaks saamisel (ja ka väljaarvamisel) peab olema selgelt jälgitav loogika, mida saab kaitseõiguse teostamisel vajaduse korral analüüsida ja vaidlustada. Ebaselgeks on mitteformaalse tõendi puhul seegi, milline on sellise tõendi väljastaja vastutus (kui üldse) tõendis sisalduva teabe õigsuse eest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Merit Aavekukk-Tamm
Jurist